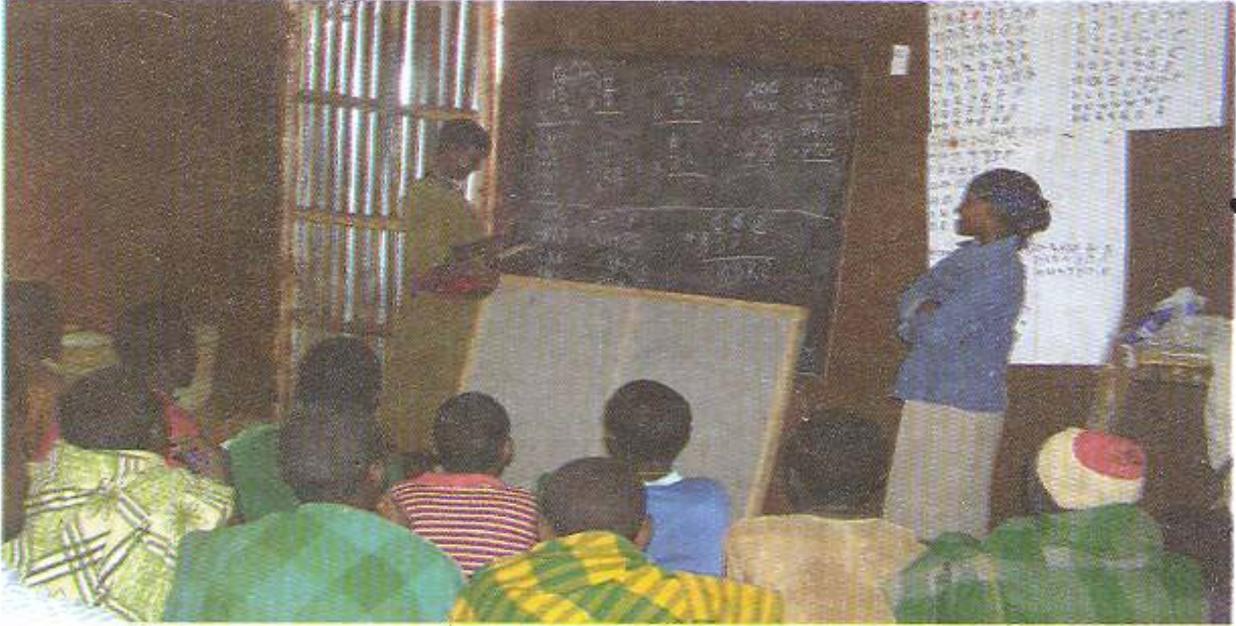
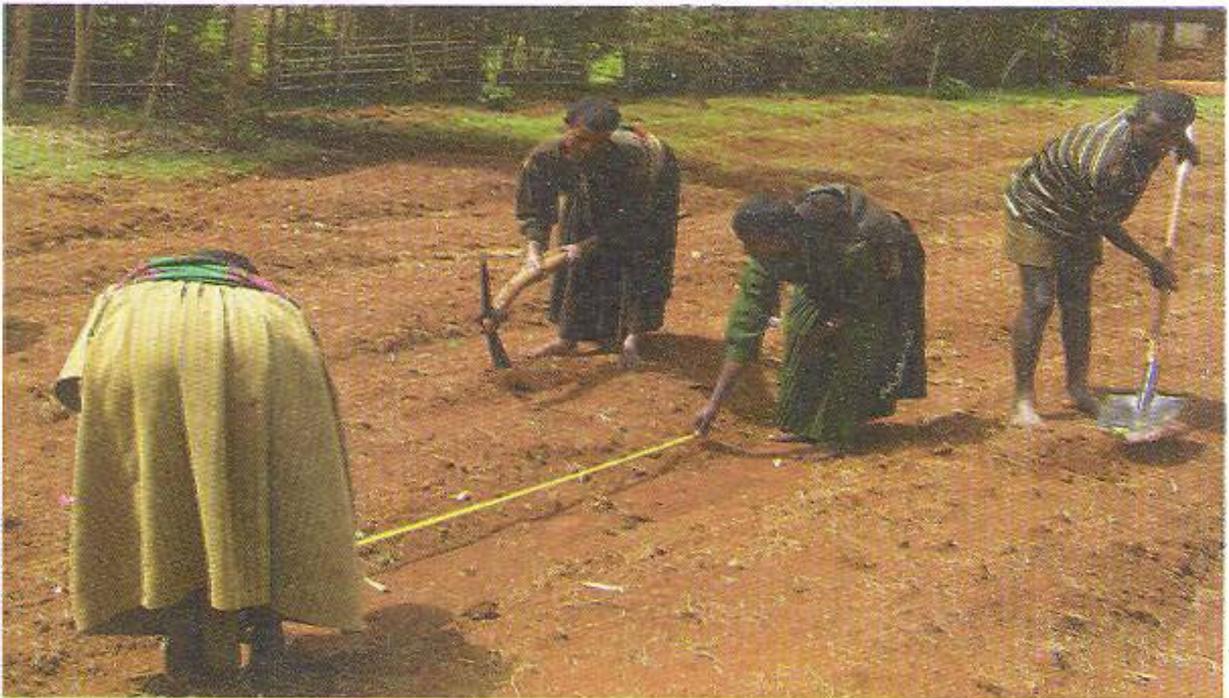

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፑብሊክ መንግሥት
የትምህርት ሚኒስቴር

ሀገር አቀፍ የጎልማሶች ትምህርት ስትራቴጂ

ትምህርት ሚኒስቴር
የካቲት/2000
አዲስ አበባ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፑብሊክ መንግሥት
ትምህርት ሚኒስቴር

መግቢያ 1

2. የጎልማሶች ትምህርት ያለበት ሁኔታ 4

2.1 የጎልማሶች ትምህርት አቅርቦት በሚፈለገው መጠን አለመስፋፋት 5

2.2 ፍትሐዊ የሆነ የጎልማሶች ትምህርት ሥርዓት አለመኖር 6

2.3 የጎልማሶች ትምህርት ተገቢነትና ጥራት ዝቅተኛ መሆን፤ 8

2.3.1 ከተገቢነት አንጻር ሲታይ 8

2.3.2 ከጥራት አንጻር 9

2.4 የጎልማሶች ትምህርት አጠናክሮ በአግባቡ የሚመራ አደረጃጀት አለመኖር 10

2.5 በጎልማሶች ትምህርት ተመጣጣኝ የሆነ የሀብት ምደባ አለመኖር 12

3. የጎልማሶች ትምህርት ስትራቴጂ ዓላማዎችና ግቦች 14

3.1 አጠቃላይ ዓላማ 14

3.2 ስትራቴጂያዊ ግቦች 14

3.2.1 የስትራቴጂያዊ ግቦችን ማስፈጸሚያ አቅጣጫዎች 14

4. የምንከተላቸው ስትራቴጂያዊ አቅጣጫዎች 15

4.1 የጎልማሶች ትምህርትን በማስፋፋት ሽፋኑን ማሳደግ 15

4.1.1 በጎልማሶች ትምህርት አስፈላጊነት ላይ የግንዛቤ ሥራ መስራት 15

4.1.2. ለተደራጀ አሠራር አስፈላጊውን በጀትና የሰው ሀይል መመደብ.....	17
4.2. ጥራትና ተገቢነት ያለው የጎልማሶች ትምህርት ሥርዓት መዘርጋት	18
4.2.1 ሥርዓተ ትምህርት.....	19
4.2.2. የጎልማሶች ትምህርት አመቻቾችን፣ ሱፐርሰርዎችንና ሌሎች ባለሙያዎችን የማስፈጸም አቅም መገንባት.....	21
4.2.3 የትምህርት መሣሪያዎችና ቁሳቁሶችን በማሟላት ምቹና ዘላቂነት ያለው የመማሪያ አካባቢ መፍጠር.....	23
4.2.4. ለውጤታማ የጎልማሶች ትምህርት የትምህርቱን አሰጣጥ ስልቶችንና ቴክኒኮችን ማሻሻል	24
4.3. የጎልማሶች ትምህርትን ሽፋን በፍትሃዊነት ማሳደግ፣	25
4.4. የጎልማሶች ትምህርት በተከታታይ የሚሰጥበት ተቋማዊ ሥርዓት መዘርጋትና አቅም መፍጠር.....	26
4.4.1 የጎልማሶች ትምህርት አመራርና አደረጃጀት.....	26
4.4.2. ዘላቂና ውጤታማ የግንኙነት መረብ መዘርጋትና አጋርነትን መፍጠር	27
4.4.3. ውጤታማ የክትትልና ግምገማ ሥርዓት መዘርጋት.....	28

መግቢያ

ኢትዮጵያ ብዙ ብሔር ብሔረሰቦች በመፈቃቀድ በጋራ የሚኖሩባት አገር ስትሆን የሕዝብ ብዛቱ 1999 ዓ.ም. 75 ሚሊዮን እንደሚደርስ ይገመታል። አገሪቷ በሕዝብ ብዛት ከአፍሪካ በሁለተኛ ደረጃ ላይ ስትገኝ 80% የሚሆነው ሕዝቧ በገጠና የአገሪቱ ክፍል ነዋሪ ነው። የኔስኮ በእ.ኤ.አ. በ2006 ባላተመው Global EFA monitoring Report ዕድሜው 15 እና ከዚያ በላይ ከሆነው ሕዝብ 58.5 % ማንበብና መጻፍ የማይችል/ማይም/ ነው።

ትምህርት ለልማት ቁልፍ መሣሪያ ከመሆኑም ባሻገር ማንኛውም ይሰው ልጅ በዘር፣ በቀለም፣ በሃይማኖትና በኢኮኖሚ ደረጃ ልዩነት ሳይደረግበት በተለይ መሠረታዊ ትምህርት ሊያገኘው የሚገባ መብቱ ነው። ይህንን የዜጎችን የመማር መብት ለማስከበርና ትምህርት የሚያስገኛቸውን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ጠቀሜታዎችን እውን ለማድረግ በአገራችን አዲስ ፊደራላዊ የፖለቲካ ሥርዓት ከተዘረጋ ወዲህ በተዘጋጀው የትምህርትና ሥልጠና ፖሊሲ መሠረት አድርገው በተከታታይ በወጡት የትምህርት ዘርፍ ልማት ነጭራዎች ሕብረተሰቡን የትምህርት ተጠቃሚ ለማድረግ ከፍተኛ እንቅስቃሴ በመደረግ ላይ ነው።

የትምህርትና ሥልጠና ፖሊሲው ዋነኛ ዓላማ በአገሪቱ ውስጥ በሚካሄዱ ኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊና ማህበራዊ እንቅስቃሴዎች ውስጥ በብቃት መሳተፍ የሚችል በተለያዩ ደረጃዎች የሰለጠነ የሰው ሃይል ማፍራት ነው። ይህንን ዓላማ ለማሳካት የትምህርት ሥርዓቱን መሠረታዊ ጉድለቶች ማለትም የትምህርት አቅርቦትን ለማስፋፋት፣ የሥርጭቱን ፍትሐዊነት ለማረጋገጥ፣ ጥራቱን ለመጠበቅና ተገቢነቱን ለማረጋገጥ ደረጃ በደረጃ ያሳሰለሰ ጥረት በመደረግ ላይ ይገኛል። ፖሊሲውን ጥግባራዊ ለማድረግ በተከታታይ በወጡና በሥራ ላይ በዋሉ የትምህርት ልማት ዘርፍ በፕሮግራሞች ለማካኛነት ባለፉት ዓመታት የአገሪቱን የትምህርት አቅርቦት ለማስፋፋት በተደረገው ጥረት የትምህርት ተሳትፎን በየደረጃው ከነበረበት ማሳደግ ተችሏል።

ይሁን እንጂ የጎልማሶች ትምህርት በሚገባ ካለመስፋፋቱ ባሻገር በማምረት ሥራ ላይ ቀጥተኛ ተሳታፊ ለሆነውን የሕብረተሰብ ክፍል የሚሰጠው ትምህርትና ሥልጠና ከጎልማሳው ዕለታዊ ኑሮ ጋር ያልተዛመደ፣ በችግር ፈቺነት ላይ የተመሠረተ ብቃት የሚያላብስ አለመሆኑና በተለያዩ የልማት መስሪያ ቤቶች የሚደረጉ ጥረቶችን አቀናጅቶ መንቀሳቀስ አለመቻሉ የትምህርት ዘርፉ አንዱ ችግር ሆኖ ቆይቷል። በመሆኑም እነዚህን የጎልማሶች ትምህርት ችግሮች ለመፍታት እንዲቻል ሀብረተሰቡ ለልማት በሚደረገው ጥረት ውስጥ በስፋት በማሳተፍ የተለያዩ የሕይወት ክህሎት ዘርፎችን ያካተተ ተግባር - ተኮር

የጎልማሶች መሠረተ ትምህርት ኘሮግራሞች እንደሚሰፋፋ በሦስተኛው የትምህርት ዘርፍ ልማት ኘሮግራም ተገልጿል ። ይህም አገሪቱ ድህነትን ለማስወገድና ፈጣንና ዘላቂ ልማትን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ የተለያዩ የልማት ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ፓኬጆችን (የግብርናና የገጠር፣ የኢንዱስትሪ፣ የጤናና የወጣቶች ሴቶች ወዘተ) ተግባራዊ ለማድረግ በሚደረገው ርብርብ የጎልማሶች ትምህርት ሊያበረክት የሚችለው አስተዋጽኦ ከፍተኛ ግምት መሠጠቱን የሚያመለክት ነው።

በመሆኑም የጎልማሶች ትምህርትን ማሳደግና ማጠናከር የሕብረተሰቡን ምርታማነት ከማሳደጉም ባሻገር ጤንነቱ የተጠበቀ፣ መረጃን በቀላሉ ማግኘትና መጠቀም የሚችል ህብረተሰብ ለመገንባት እንዲያስችል የጎልማሶች ትምህርት ስትራቴጂ ማዘጋጀት አስፈላጊ ሆኖ ተገኝቷል።

የጎልማሶች ትምህርት ጎልማሳውን እውቀትና ክህሎት ለማስጨበጥና ወደፊት በስፋት የሚያካሂደውን ኘሮግራም ሙያ-ተኮር የጎልማሶች ትምህርት Functional Adult Literacy (FAL) ለማድረግ ሲሆን፡-

እንደ ግብርና፣ ጤና፣ የስነ-ዜጋ፣ ባህላዊ ትምህርትና... ወዘተ የመሳሰሉትንና ለሌላውም የሕይወት ገጽታ ጠቃሚ የሆኑ እውቀትና ክህሎቶችን ለመካን መጻፍና ማንበብን መቅሰምና

መጠቀም ነው።። ይህም በአሁኑ ጊዜ በብዙ ቦታዎች በመተግበር ላይ ይገኛል።

በሌሊት በኢትዮጵያ የሚያካሂደውን ልማትና ሁለንተናዊ እድገት ለማፋጠን የሰጠውን የመደበኛ ትምህርት እድል ላላገኙ ወጣቶች ተግባር-ተኮር የሰጠውን የትምህርት መሠረተ ትምህርት ማካሄድ እጅግ ጠቃሚ ነው።። በመሆኑም የሚመለከታቸው አካላት ንቁ ተሳትፎ ያደረጉበት የሰጠውን የትምህርት ትምህርት ስትራቴጂ ተዘጋጅቷል።።

በዚህ ስትራቴጂ ውስጥ የሰጠውን የትምህርት ያለበትን ሁኔታና ተገቢነት ያለው የሰጠውን የትምህርት ትምህርት በስፋትና በጥራት ለማካሄድ የምንከተላቸው ስትራቴጂያዊ አቅጣጫዎችና እነዚህን ተግባራዊ ለማድረግ የሰጠውን የትምህርት ትምህርት አመራር አደረጃጀት ተካቷል።።

2. የሰጠውን የትምህርት ያለበት ሁኔታ

የሰጠውን የትምህርት ዕድሜው 15 ዓመትና ከዚያ በላይ የሆነው የህብረተሰብ ክፍል ከመሠረታዊ የንባብ፣ የጽሕፈት፣ የሰሌትና ክህሎት ሥልጠና ጀምሮ እውቀቱንና ችሎታውን ለማሳደግ በተደራጀ ሁኔታ የሚሰጥ የትምህርት ሂደት ነው።።

ሀገራችን ከምትገኝበት ዝቅተኛ የልማት ደረጃ ወደ ተፋጠነ ዘላቂ ልማት ለማሸጋገር የሰብአዊ ሀብት ልማት ቀዳሚውን ሥፍራ ይይዛል። መሬትንና ሌሎች ቁሳዊ ሀብቶችን በአግባቡ ይዞና ተጠቅሞ ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ በምርት ሥራ ላይ የተሰማራውን ሰብአዊ ሀይል (ወጣቱንና ጎልማሳውን) አቅም በትምህርትና ሥልጠና መገንባት አስፈላጊነቱ በተለያዩ የልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች በግልጽ ተቀምጧል። ይሁን እንጂ የጎልማሶች ትምህርት ከዘመን ዘመን ሲንከባለሉ የመጡ የተለያዩ ችግሮች ይታዩበታል። እነዚህ በጎልማሶች ትምህርት የሚታዩና ሊወገዱ የሚገባቸው ችግሮች እንደሚከተለው ቀርቦታል።

2.1 የጎልማሶች ትምህርት አቅርቦት በሚፈለገው መጠን አለመስፋፋት

በአንድ ሀገር ማሕበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ፍትሐዊ የገቢ ክፍፍልና የተመጣጠነ ንቁ የፖለቲካ ተሳትፎ እንዲሰፍን የትምህርት አገልግሎትና አቅርቦትን ለሀብረተሰቡ ማዳረስ አስፈላጊ ነው። መንግሥት ትምህርትን በተለይ መሠረታዊ ትምህርትን ለዜጎች ለማዳረስ በወሰዳቸው እርምጃዎች በመደበኛ ትምህርት ተሳትፎ ሽፋን አንፃር አበረታች ውጤቶች በየደረጃው ተመዝግበዋል። መሠረታዊ ትምህርትን ለጎልማሶች ለማዳረስ በተደረገ ውስን ጥረት የማይምነትን ምጣኔ (illiteracy rate) ወደ 58.5% ዝቅ ማድረግ ተችሏል።

በአለፉት ዓመታት በክልሎች የተካሄዱ የጎልማሶች ትምህርት ኘርግራሞች ተከታታይነትና ዘላቂነት የጎደላቸው ከመሆኑም ባሻገር በጥቂት ክልሎች በተወሰኑ አካባቢዎች ብቻ የሚካሄዱ ነበሩ። ከነዚህም ውስጥ አብዛኛው በእቅድና ኘርግራም የማይመሩና ተከታታይነት የጎደላቸው ናቸው። በሀገር ልማት ቀጥተኛ ተዋናይ ለሆነው የሕብረተሰብ ክፍል/ሰጎልማሳው/ የትምህርት አቅርቦትን ለማስፋፋት የተደረገው ጥረት ውስን በመሆኑ የማይምነትን ምጣኔ (illiteracy rate) በሚፈለገው መጠን መቀነስ አልተቻለም። ከዚህም በተጨማሪ የጎልማሶች ትምህርት ያለበትን ሁኔታ የሚገልፅ የተሟላ መረጃ በሀገር አቀፍ ደረጃ አለመኖሩ ሌላው የሚጠቀስ ችግር ነው።

ጎልማሳው አውቀቱንና ክህሎቱን አዳብሮ በሀገር ልማት በብቃት እንዲሳተፍ ከመንግሥት የልማት ስትራቴጂዎች በተለይ ከግብርናና ገጠር ልማት፣ ከጤና እንዲሁም ከሴቶችና ወጣቶች የልማት ፓኬጆች ወዘተ... ጋር የሚጣጣም፣ ለእነዚህ የልማት ሥራዎች መፋጠንና በዘላቂነት ለመጠቀም በመሳሪያነት የሚያገለግል የጎልማሶች ትምህርት ኘርግራም ማስፋፋት ተገቢ ነው።

2.2 ፍትሐዊ የሆነ የጎልማሶች ትምህርት ሥርዓት አለመኖር

ትምህርት ከልማት መሳሪያነቱ ባለፈ ማንኛውም የሰው ልጅ በዘር፣ በቀለም፣ በሃይማኖትና በኢኮኖሚ ደረጃ ልዩነት ባይደረግበት

ሊያገኘው የሚገባው መብት ነው። ይህንን የዜጎችን የመማር መብት ለማስከበርና ትምህርት ለሕብረተሰቡ የሚያስገኘውን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ እውን ለማድረግ በትምህርትና ሥልጠና ፖሊሲው ትምህርትን በተለይ መሠረታዊ ትምህርትን ለሁሉም ዜጎች ለማዳረስና ሥርዓቱን ፍትሐዊ ለማድረግ ጥረቶች ተደርገዋል።

የትምህርት ሥርዓት ፍትሐዊነት ከሚገለጹባቸው መስፈርቶች መካከል በከተማና በገጠር፣ በወንድና በሴት እንዲሁም በክልሎች መካከል ያለውን የትምህርት ሥርዓት ማመጣጠን ነው። በክልሎች እንዲሁም በገጠርና በከተሞች የተመጣጠነ እድገት መኖር የዜጎችን በራሱ የመተማመን ስሜት ከማሳደጉም በተጨማሪ ለምናካሂደው የዲሞክራሲ ሥርዓት ግንባታ ፅኑ መሠረት ነው። የሀገራችንን ልማት ለማፋጠን በሚደረገው ጥረት ግማሽ ያህሉን የልማት አቅም ወደጎን በመተው እድገት ማምጣት አይቻልም። ሴቶችን ማስተማር ቤተሰብንና ሕብረተሰብን ማስተማር በመሆኑ ለእድገትና ልማት ጸኑ መሠረት ናቸው።

ይሁን እንጂ በአለፉት ዓመታት የጎልማሶች ትምህርትን በማስፋፋት ረገድ በጥቂት ክልሎች ከሚደረጉ ውስን ጥረቶች በስተቀር በአብዛኛዎቹ ክልሎች ነገራዊ-ሙጭራሾችን አልተጀመረም። በተካሂደባቸው ክልሎችም ቢሆን ካለው የተዛባ ልማዳዊ አመለካከት፣ ከትምህርት ነገራዊ-ሙጭራሾች ተስማሚ አለመሆንና በቤት

ውስጥ ካለባቸው የሥራ ጫና የተነሳ የሴቶች ተሣትፎ እጅግ አነስተኛ ነው። በተጨማሪም በአብዛኞቹ ቦታዎች ጎልማሶች የእድሉ ተጠቃሚ አልነበሩም። ይህ የተሣትፎ ልዩነት ሊጠብ ብሎም የማይምነት ደረጃ ሊቀንስ ይገባል። ጎልማሶች ለትምህርት እድል እኩል ተጠቃሚ እንዲሆኑና ለድህነት ቅንሳና ለዘላቂ ልማት መረጋገጥ የበኩላቸውን አስተዋፅኦ እንዲያበረክቱ ከመቼውም ጊዜ በበለጠ በዘርፉ ጠንክረን መሥራት ይጠበቅብናል።

2.3 የጎልማሶች ትምህርት ተገቢነትና ጥራት ዝቅተኛ መሆን፤

2.3.1 ከተገቢነት አንጻር ሲታይ

ከጎልማሶች ትምህርት ሥርጭት፣ ማስፋፋትና ተሣትፎ ጋር በተያያዘ የሚሰጠው ትምህርት ጥራቱን የጠበቀና ተገቢነት ያለው እንዲሆን ማድረግ ተገቢ ነው። በመሠረቱ ጎልማሳው ለመማር የሚነሳሳው ትምህርቱ በፍላጎቱና በችግሩ ላይ የተመሰረተ ከአለት ተግባሩ ጋር የተገናዘበ፣ ወዲያውኑ ሊተገብረው የሚችል ችግር ፈቺና ተገቢነት ያለው ሆኖ ሲያገኘው ነው።

ተግባር-ተኮር መሠረተ ትምህርት አርሶ አደሩን፣ አርብቶ አደሩን፣ ሴቶችና ወጣቶች በተለያዩ የልማት ፓኬጆች ያገኙትን እውቀትና ክህሎት በዘላቂነት ለመጠቀም ያስችላቸዋል። እንዲሁም ለመረጃ በሚኖራቸው ቅርበት ተጨማሪና አዳዲስ ክህሎት የመፈለግና

ያገኙትን አሻሽሎ በመጠቀም ኑሯቸውን ያሻሽላሉ ምርታማነትን ያሳድጋሉ።

ይሁን እንጂ በአለፉት ዓመታት በተካሄዱ ውስን የጎልማሶች መሠረታዊ ትምህርት ኘሮግራሞች የሚሰጠው ትምህርት ከጎልማሶች እለታዊ ኑሮና ከልማት ጋር ያልተያያዙ ንባብ፣ ጽህፈትና ስሌትን ለማስቻል ብቻ የተካሄዱ በመሆናቸው በተሳታፊ ኑሮ ዘንድ የሚፈለገውን ያህል ለውጥ ማምጣት አልቻሉም።

2.3.2 ከጥራት አንጻር

ለትምህርት ጥራት መሠረታዊ ግብአት ከሆኑት አንዱ የጎልማሶች ትምህርት አመቻች (መምህራን) ብቃትና በተፈላጊው መጠን መገኘት ነው። ጎልማሶች ካላቸው ግለሰባዊ ማንነት፣ በማሕበረሰቡ ውስጥ ካላቸው ቦታና ኃላፊነት በላይ የብዙ ተሞክሮዎች ባለቤት በመሆናቸው እነርሱን ማስተማር የተለየ ዘዴን ይጠይቃል። ይሁን እንጂ ባለፉት ዓመታት የጎልማሶች ትምህርት አመቻቾች ምልመላ ወጥነት የሌለው ከመሆኑም ባሻገር የተደራጀ ተቋማዊ ሥልጠና ለመስጠት የሚያስችል ሥርዓት ሳይዘረጋ ቆይቷል።

ከትምህርት ጥራት ጋር የሚያያዘው ሌላው ጉዳይ የሥርዓተ ትም/ዝግጅትና የመጽሐፍት ሕትመት በሚገባ አለመኖር፣ የመማሪያ ማስተማሪያ መጽሐፍትና ሌሎች የትምህርት መርጃ መሣሪያዎችን በበቂ ሁኔታ አለመሟላት ነው። በዚህ በኩል የመማሪያ መጽሐፍትን በማዘጋጀት ጥረት የተደረገ ቢሆንም

የትምህርት ንግግራችን በቀጣይነት ያለማሳሄድ የተነሳ በተጠቃሚው ፍላጎት ላይ የተመሰረተና ተገቢነት ያላቸው መጽሐፍት አዘጋጅቶ ለተጠቃሚ ጎልማሶች የማሠራጨት ሁኔታ ብዙም ያልተሄደበት ነው። በተጨማሪም የጎልማሶችን ትምህርት በዘመናዊ የመገናኛ መሣሪያዎች (በሬዲዮ በቴሌ ወዘተ) የማስተማር ዘዴዎች አልተደገፉም ነበር።

በመሆኑም ጥራትና ተገቢነት (የተለያዩ የግብርና የገጠር፣ የጤና፣ የሴቶችና የወጣቶች ንግግራቸውና ፓኬጆች ጋር የተጣጣመ) ያለው ትምህርት ለጎልማሶች ለመስጠት አመቻች መምህራንን በብቃትና በተፈላጊ መጠን ለማሰልጠን የተደራጀ ተጽዕኖ የሥልጠና ሥርዓት መዘርጋት፣ የመማሪያ ማስተማሪያ መጽሐፍትን በጥራት ማዘጋጀትና ለተጠቃሚው በማዳረስ እንደ ሬዲዮ፣ ICT ወዘተ የመሳሰሉትን በመጠቀም ለጎልማሳው አለቃዊ ኑሮ ጠቀሜታና ተገቢነት ያለው፣ በልማት ፓኬጆች ላይ የተመሠረተ ተግባር-ተኮር የመሠረተ ትምህርት ንግግራችን በሰፊ ዘርግ መንቀሳቀስ ይጠበቅብናል።

2.4 የጎልማሶች ትምህርት አጠናክሮ በአገገቡ የሚመራ አደረጃጀት አለመኖር

የትምህርት ሥራ ውጤታማ የሚሆነው ሁሉም የሕብረተሰብ አካላት የሚጠበቅባቸውን ድርሻ በጋራ ለመወጣት የሚያስችል ምቹ ሁኔታ ሲፈጠር ነው። በአገራችን የተዘረጋውን ያልተማከለ

የአስተዳደር ሥርዓት ተከትሎ የትምህርት አመራርም ሆነ ሌላው የልማት ዘርፍ ወደ ወረዳ እንዲወርድ ተደርጓል። በአለፉት ዓመታት የተለያዩ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች ወጣቶችን፣ ሴቶችንና ጎልማሶችን በተለያዩ የኤክስቴንሽንና የልማት ፓኬጆች በማስተማርና በማሰልጠን ውጤት በማስመዘገብ ላይ መሆናቸው ይታመናል። በትምህርት ዘርፉም እንዲሁ በክልሎች፣ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች የተደረጉ ጥረቶችና ተሞክሮዎች እንዳሉ ጠቀሚ ናቸው።

እነዚህ ከላይ በተለያዩ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶችና ድርጅቶች የሚደረጉ ጥረቶች የመጨረሻው ግብ አምራቹን የሕብረተሰብ ክፍል አቅም በመገንባት ኑሮውን እንዲያሻሽልና ለልማት በሚደረገው ሀገራዊ ጥረት በብቃት እንዲሳተፍ ማስቻል ነው። የጎልማሶች ትምህርት የልማት ስትራቴጂዎችንና ፓኬጆች በተጠቃሚው ዘንድ ስርፀት እንዲያገኙ በልማት መሣሪያነት ሚናውን ይጫወታል። ይሁን እንጂ እነዚህን ጥረቶች አቀናጅቶ የሚመራና የሚያስተባብር ኃላፊነትና ተጠያቂነት ያለው አደረጃጀት ባለመኖሩና በየደረጃው ያሉት የትምህርት አመራሮች ትኩረት ያለመስጠትና የግንዛቤ ማነስ ችግሮች ያሉንን ውስን ሀብት በጋራና በአግባቡ ለመጠቀም አላስቻለም።

በመሆኑም የጎልማሶች ትምህርት በአንድ መስሪያ ቤት ብቻ የሚከናወን ኘሮግራም ሳይሆን የተለያዩ የልማት መስሪያ ቤቶችን የልማት አጋሮችን የተቀናጀ ጥረት የሚሻ በመሆኑ ለዚህ ኃላፊነትና

ተጠያቂነት ያለው ተስማሚ የጎልማሶች ትምህርት አመራር አደረጃጀት መኖር አስፈላጊ ነው።

2.5 በጎልማሶች ትምህርት ተመጣጣኝ የሆነ የሀብት ምደባ አለመኖር

ማንኛውም የትምህርት ሥርዓት በተገቢው ሁኔታ ለማካሄድና ከታለመለት ግብ ለማድረስ መሠረታዊ፣ ሰብአዊ፣ ቁሳዊና የፋይናንስ ግብአቶች በተሟላ መልኩ መገኘት አስፈላጊ ነው። መንግሥት በየዓመቱ ለትምህርት ሴክተር የሚመድበው በጀት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ መምጣቱ ይታወቃል። ይሁን እንጂ ለትምህርት ዘርፉ ከተመደበው ውስጥ የጎልማሶች ትምህርት ድርሻ እጅግ አነስተኛ ነው። ይህም ቢሆን ለሠራተኛ ደመወዝ የሚውል ነው። በየደረጃው ለዘርፉ የተመደበ የሰው ኃይልም እጅግ አነስተኛና ከሙያውም ጋር የተዛመደ ሥልጠና የሌለው ነው። በመሆኑም የጎልማሶች ትምህርትን በተቀናጀ መልኩ አጠናክሮ ለማካሄድ ከአደረጃጀቱ ጋር ተመጣጣኝ በጀትና የሰው ኃይል ሊመደብለት እንደሚገባ ይታመናል።

የስትራቴጂው አስፈላጊነት፡-

- ድህነትን ለማስወገድና ዘላቂ ልማትን ለማረጋገጥ ለአምራቹ የሕብረተሰብ ክፍል በተለያዩ አካላት የተዘጋጁ ስትራቴጂዎች፣ ስልቶች የልማት ፖሊሲዎችንና ኘርግራፎች

በትምህርት በመደገፍ ትምህርት በልማት መሣሪያነት ሚናውን በሚፈለገው መጠን እንዲጫወት ለማስቻል፤

• በክልሎች የሚካሄዱ የኅልማሶች ትምህርት ነገራዎችን ከተለያዩ የልማት መስሪያ ቤቶች ጋር በመቀናጀት ተከታታይነትና ዘላቂነት ባለው መንገድ የተጠቃሚውን ፍላጎትና የልማት ፖኔጆችን መሰረት ባደረገ የትምህርት ነገራዎ ለማካሄድ፤

• በአገር ልማት ቀጥተኛ ተዋናይ የሆነውን የሕብረተሰብ ክፍል ለማስተማር ወጥነትና ሁሉንአቀፍ ፕሮግራም በመዘርጋት የማይምነትን ምጣኔ /illiteracy rate/ በ50% በመቀነስ የትምህርት ለሁሉምና የምዕተ ዓመቱን ግቦች ለማሳካት፤

• አምራቹ የሕብረተሰብ ክፍል /ኅልማሳው/ እውቀቱና ክህሎቱን አዳብሮ በአገር ልማት ውስጥ በብቃት ለመሳተፍ የሚያግዝ ከመንግሥት የልማት ስትራቴጂዎች በተለይ፣ከግብርናና፣ከጤና፣ እንዲሁም ከሴቶችና ከወጣቶች የልማት ፖኔጆች ወዘተ ጋር የሚጣጣምና ለነዚህ የልማት ሥራዎች መሣለጥና ዘላቂነት በመሣሪያነት የሚያገለግል ተግባር- ተኮር የኅልማሶች ትምህርት እንዲኖር ለማስቻል፤

3. የጎልማሶች ትምህርት ስትራቴጂ ዓላማዎችና ግቦች

3.1 አጠቃላይ ዓላማ

በኢትዮጵያ የማህበራዊ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ እድገት ውስጥ በዝቃት ለመሳተፍ የሚያስችል ጥራትና ተገቢነት ያላቸው የትምህርት ነገራዎችን የማግኘት እድል ለወጣቶችና ጎልማሶች የሚከፍት የታቀደ፣ የተደራጀና የተቀናጀ የጎልማሶች ትምህርት ስርዓት መዘርጋት፤

3.2. ስትራቴጂካዊ ግቦች

1. የጎልማሶች ትምህርትን በማስፋፋት የዲሞክራሲና የመልካም አስተዳደር ባህል መገንባት፤
2. የጎልማሶች ትምህርትን በማስፋፋት የሕብረተሰቡን ማህበራዊ ሕይወት መለወጥ፤
3. ጥራትና ተገቢነት ባለው የጎልማሶች ትምህርት ሥርዓት ቀጣይነት ያለው የኢኮኖሚ ልማት ማረጋገጥ፤

3.2.1 የስትራቴጂካዊ ግቦችን ማስፈጸሚያ አቅጣጫዎች

1. የጎልማሶች ትምህርትን ማስፋፋት፤
2. ጥራትና ተገቢነት ያለው የጎልማሶች ትምህርት ስርዓት መዘርጋት፤

- 3. የጎልማሶች ትምህርትን ሽፋን በፍትሐዊነት ማሳደግ፤
- 4. የጎልማሶች ትምህርት በተከታታይነት የሚለጥበት ተቋማዊ ሥርዓትና አቅም መፍጠር፤

4. የምንከተላቸው ስትራቴጂክ አቅጣጫዎች

4.1 የጎልማሶች ትምህርትን በማስፋፋት ሽፋኑን ማሳደግ

ሀገራችን በጀመረችው ድህነትን የመቀነስና ልማትን በዘላቂነት የሚረጋገጥ ሂደት ግንባር ቀደም ተዋናይ የሆነውን አምራች የሕብረተሰብ ክፍል አቅም በትምህርትና ሥልጠና መገንባት የመንግሥት ዋና የተከረት አቅጣጫ ነው። ስለሆነም የጎልማሶች ትምህርትን በስፋት ለማካሄድና ሽፋኑን ለማሳደግ በዘርፉ አስፈላጊነት ላይ የጋራ ግንዛቤ መፍጠር ተቀዳሚ ተግባር ነው። በመሆኑም፦

4.1.1 በጎልማሶች ትምህርት አስፈላጊነት ላይ የግንዛቤ ሥራ መስራት

- ጎልማሶች በተሰማሩበት ሙያ ትርጉም ያለው ለውጥ ማምጣት የሚያስችል ተግባር ተኮር የመሠረተ ትምህርት ፕሮግራሞች በስፋት ለማካሄድ ጉዳዩ በሚመለከታቸው የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች፣ በክልል መንግሥታት ቢሮዎችና በወረዳ ደረጃ እንዲሁም መንግሥታዊና መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች መካከል ቀጣይነት ያለው

መግባባት በመፍጠር ለኘሮግራሙ መሳካት በቁርጠኝነት መንቀሳቀስ፤

- የጎልማሶች ትምህርት ልማትን ለማፋጠን፣ ዲሞክራሲያዊ ባህልን ለመገንባትና ድህነትን ለማስወገድ ስለሚያበረክተው አስተዋጽኦ፣ የግለሰብንና የማህበረሰቡን ኑሮ ለማሻሻል ስለሚሠጠው ጠቀሜታ በየደረጃው ግንዛቤን ለማሳደግ በፌደራል፣በክልል በወረዳና በቀበሌ ደረጃ የግንዛቤ ማስጨበጫና የአህዝቦች ሥራዎችን በማከናወን የጋራ መግባባት መፍጠር፤

- የተለያዩ የግንዛቤ ማዳበሪያና የማስተዋወቂያ ዘዴዎችን (መገናኛ ብዙሀን፣ የሕትመት ውጤቶች፣ ኮንፈረንሶች፣ አውደጥናቶችንና ስብሰባዎችን ወዘተ) በመጠቀም የአስፈጻሚ አካላትን፣ የአጋሮችንና የሕብረተሰቡን ግንዛቤ ማዳበር፤

- ስለጎልማሶች ትምህርት ጠቀሜታ በቂ ግንዛቤ በየደረጃው በመፍጠር ህብረተሰቡ፣ የልማት መስሪያቤቶች፣ መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች እንዲሁም ሲቪል ማህበራት ኘሮግራሙን በማካሄድ የጎልማሶች ትምህርትን በገንዘብና ቁሳቁስ በመደገፍ ሽፋኑን ማሳደግ።

4.1.2. ለተደራጀ አሠራር አስፈላጊውን በጀትና የሰው ሀይል መመደብ

የጎልማሶች ትምህርት ንግግራቶችን በስፋት ለማካሄድና ሽፋኑን ለማሳደግ ከሥራው ጋር ተመጣጣኝ የሆነ የሰው ሀይልና በጀት መመደብ፣ ወጪ ቆጣቢና ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም አስፈላጊው ነው። በዋናነት መዋዕለ ንዋይን በጎልማሶች ትምህርት ላይ ማዋል ከሌላው የሚለየው ውጤቱን በአጭር ጊዜ ማየት መቻሉ ነው በመሆኑም፡-

- ፌደራል መንግሥት፣ ክልሎችና ወረዳዎች ለዘርፉ የሚመድቡትን በጀት አቅም በፈቀደ መጠን በማሳደግና የበጀት ክፍተቱን ለመሸፈን ተጨማሪ ሀብት ከሌሎች ምንጮች በማፈላለግ ለጎልማሶች ትምህርት የሚውለውን መዋዕለ ንዋይ በየጊዜው ለማሳደግ የሚያስችሉ ስልቶችን በመቀየስ ተግባራዊ ማድረግ፤
- የሀብት (Resource) ማፈላለጊያና አጠቃቀም ሥልት ከአጋሮችና ባለድርሻ አካላት ጋር በጋራ ማዘጋጀት፤ በተለይ የትምህርት ልማት አጋሮች ለዘርፉ የሚሠጡትን ድጋፍ ለማሳደግ በየደረጃው የሚደረገውን ጥረት አጠናክሮ መቀጠል፤
- ንግግራቱን በስፋት ለማካሄድና ሽፋኑን ለማሳደግ ከሚከናወነው ተግባርና ከሚጠይቀው ሀሳብነት አኳያ ተመጣጣኝ የሆነ የሰለጠነ የሰው ሀይል በየደረጃው ባለው የትምህርት ዘርፍ መመደብ።

- አስፈላጊ የሆኑ የጎልማሶች ትምህርት ተግባራትን በዘላቂነት ለማከናወን እንዲቻል በፌዴራል፣ በክልል መንግሥታትና በጎልማሶች ትምህርት ማሠልጠኛ ተቋማት፣ ከአቅም ጋር የተገናዘበና ወጥነት ያለው የባጀት ፍላጎት መኖሩን ማረጋገጥ፤
- ሕብረተሰቡን በመማሪያ ጣቢያዎች ግንባታና በትምህርት አመራር በማሳተፍ የተጠቃሚውን የባለቤትነት ስሜት ማረጋገጥ፤
- የተለያዩ ተቋማትን (የገበሬ ማሠልጠኛ ማዕከላት፣ የጤና ኬላዎችና የአማራጭ መሠረታዊ ትምህርት ቤቶችን) በመማሪያ ጣቢያነት በመገልገል ሀብትን በአግባቡ መጠቀም፤
- ማሕበረሰቡ በሚኖርባቸው አካባቢዎች (በቀበሌ) የመማሪያ ማእከላትን በዋናነት የገበሬ ማሠልጠኛ ማእከላትን፣ የጤና ኬላዎችንና የአማራጭ መሠረታዊ ትምህርት/ቤቶችን የመማሪያ፣ የመዘናኛና የሀሳብ መለዋወጫ ማዕከላት በመሆን እንዲያገለግሉ ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤

4.2. ጥራትና ተገቢነት ያለው የጎልማሶች ትምህርት ሥርዓት መዘርጋት

የጎልማሶች ትምህርት ለግለሰብ፣ ለግህበረሰብ፣ ለሀገር ልማትና ሁለንተናዊ እድገት ትርጉም ያለው ፋይዳ ለማስገኘት በተጠቃሚው ማሕበራዊ፣ኢኮኖሚያዊና ስነ-ትምህርታዊ

ሁኔታዎች ላይ የተመሠረቱ ተገቢነት ያላቸውና ጥራታቸው የተጠበቀ የትምህርት ነገሮችን መዘርጋት አስፈላጊ ነው። የትምህርት ጥራትና ተገቢነት ከሥርዓተ-ትምህርት፣ ከመምህራን ሥልጠና፣ ከትምህርት መሣሪያዎችና ቁሳቁሶች፣ ከትምህርት ድጋፍ አገልግሎት፣ ወዘተ... ጋር የተቆራኘ ስለሆነ እነዚህን ግብአቶች ማሟላት ጠቃሚ ነው።

4.2.1 ሥርዓተ ትምህርት

የጎልማሶች ትምህርት ሥርዓተ ትምህርት ተግባራዊ እንቅስቃሴን፣ ሥራ ወዳድነትን፣ ፈጣሪነትን፣ እርቆ አስተዋይነትንና ዲሞክራሲያዊ ባህልን እንዲያዳብር ከማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እድገት አኳያ አደረጃጀቱ ሊቃኝ ይገባዋል። ስርዓተ-ትምህርቱ የጎልማሳውን እውቀት፣ ክህሎትና አመለካከት አጎልብቶ አሠራሩንና ኑሮውን የሚያሻሽል ሊሆን ይገባዋል። በአጠቃላይ ጎልማሳው ልማት ተኮር አመለካከቱ የዳበረ፣ አካባቢውን ተረድቶ በአግባቡ የሚይዝና የዲሞክራሲን ባህል አዳብሮ ለተግባራዊነቱ የሚንቀሳቀስ አምራች ዜጋ እንዲሆን፡-

- የተጠቃሚውን (ወጣቶች፣ጎልማሶች ሴቶችና የልዩ ፍላጎት ትምህርት ያላቸውን ዜጎች) ማህበራዊ ኢኮኖሚያዊና ስነ-ትምህርታዊ ሁኔታዎችን ያገናዘቡ፣ በተጠቃሚው ፍላጎትና ችግሮች ላይ የተመሠረቱ ነገሮችን መዘርጋት፣

- የኅልማሶች ትምህርት በመልካም የዜግነት እሴቶች የታነፀ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ሀላፊነትን መወጣት የሚችል ለህዝብ ጥቅም የቆመ በሀቀኝነት በታማኝነትና በግልጽነት ሀሳቡን ማንሸራሸር የሚችል ብቁ ዜጋ ለማፍራት የሚያስችል ይዘት በስርዓተ- ትምህርት ማካተት፤

- አግባብነት ያላቸው ባለድርሻ አካላትን (የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች፣ አሠልጣኝ ተቋማት፣ የክልል-መንግሥታት፣ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ ሲቪል ማህበራትና የግሉን ሴክተር) በማሳተፍ የሥርዓተ ትምህርት ዝግጅት መርህንና ቅደም ተከተልን መሠረት ያደረገ የመነሻ ሥርዓተ-ትምህርት ማዘጋጀት፤ ይህም፡-

- ሙያ-ተኮር የኅልማሶች ትምህርት፤
- በግል ሥራ ለመሠማራት የሚያስችሉ ኘሮግራሞች (ከክህሎት ሥልጠና ጋር የተያያዙ ወዘተ)፤
- ለሥራ ፈጠራና ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ የሚሆኑ የሙያ ትምህርትና ሥልጠና፤

- የትምህርት መስጫ ማዕከላት ተለዋዋጭ ከሆነው አካባቢያዊና ሀገራዊ የምርትና የገበያ ሁኔታዎች ጋር ራስን ለማጣጣም እንዲቻል በመረጃ ማዕከልነት ያገለግላሉ፡፡

- በልዩ ሁኔታ ላሉ የማህበረሰብ ክፍሎች የሚዘጋጁ ኘሮግራሞችን ያካትታል፡፡

- በተለያዩ አካባቢ ለሚኖሩና የተለያዩ ፍላጎቶች ላላቸው የሕብረተሰብ ክፍሎች ተስማሚ የሆኑ የመማርያ ማስተማርያ መዕከሎችን ለማዘጋጀት የሚያግዝ የመነሻ ሥርዓተ-ትምህርት ማዘጋጀት።

4.2.2. የጎልማሶች ትምህርት አመቻቾችን፣ ሱፐርሎግስቴርና ሌሎች ባለሙያዎችን የማስፈጸም አቅም መገንባት

ለትምህርት ጥራት ወሳኝ ከሆኑት ግብአቶች አንዱ የመምህራን በተገቢው ሁኔታ መገኘትና ብቃት ነው። እንደሚታወቀው ጎልማሶች በማህበረሰቡ ውስጥ የራሳቸው ቦታ ያላቸውና የብዙ ተሞክሮዎች ባለቤት በመሆናቸው ጎልማሶችን ማስተማር የራሱ የሆኑ ዘዴዎች ይጠይቃል። የአመቻቾች ብቃት ለጎልማሶች ትምህርት አሰጣጥና ስኬታማነት ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው። ስለሆነም ለተግባራዊነቱ፡-

- የጎልማሶች ትምህርትን በተሟላ ሁኔታ ለማካሄድ የኖርግራም አመራሮችን፣የአሠልጣኝ ተቋማትን፣ አሠልጣኞችንና ባለሙያዎችን እንዲሁም አመቻቾች መምህራንን የማስፈጸም አቅም በበቂ ሁኔታ ማሳደግ፤
- ለጎልማሶች ትምህርት አመቻቾችን የሥልጠና ሥርዓት በመዘርጋት ሥልጠናውን በመምህራን ማሠልጠኛ ተቋማት ማካሄድ፤

- የጎልማሶች ትምህርት አመቻቾች ከአካባቢው ማህበረሰብ የተመለመሉ፡፡ ቢያንስ የ10ኛ ክፍል ያጠናቀቁና በማህበረሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ያላቸው ሊሆኑ ይገባል። ይህ ሁኔታ በታዳጊ ክልሎች እንደአካባቢው ሁኔታ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
- የጎልማሶች ትምህርትና ሥልጠና የሚሠጡ የልዩ ልዩ የመምህራን ትምህርትና የግብርና ኤክስቴንሽን ማሠልጠኛ ኮሌጆች የሥራና የሥልጠና አቅም በጋራ በመፈተሽ በፍላጎት ላይ የተመሠረተ ስልጠና መስጠት፡
- በፌዴራል፣ በክልልና በወረዳ ደረጃ በጎልማሶች ትምህርት ለተሰማሩ የተለያዩ ሱፐርቫይዘሮችና ባለሙያዎች የአቅም ግንባታ ሥልጠናዎችን በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ማካሄድ፡
- በዩኒቨርሲቲዎችና በማሠልጠኛ ተቋማት ያሉ ባለሙያዎች በዘርፉ ጥናትና ምርምር በማካሄድ ለጎልማሶች ትምህርት መጠናከር አስተዋጽኦ እንዲያደርጉና በተገቢው መንገድ ባለሙያዎችን በማሰልጠን ዘርፉን የሚያጠናክሩበትን ዘዴ መቀየስ፡
- ዩኒቨርሲቲዎችና ሌሎች የማሠልጠኛ ተቋማት የተዋጣለት የጎልማሶች ትምህርት ኘሮግራሞች እንዲያካሂዱ የበጀትና ሌሎች ድጋፎችን መስጠትና የውስጥ አደረጃጀታቸውን ማሟላት፡

4.2.3 የትምህርት መሣሪያዎችና ቁሳቁሶችን በማሟላት ምቹና ዘላቂነት ያለው የመማሪያ አካባቢ መፍጠር

የመማር፣ የማወቅና ግንዛቤ የማሳደግ ሂደት የበለጠ ውጤታማ የሚሆነው በሁሉም መስኮች ግብአቶችን አሟልቶ መጠቀም ሲቻል ነው። በመሆኑም የትምህርት መሣሪያዎችና ቁሳቁሶች መሟላት የትምህርቱን ጥራት ለመጠበቅ ሚናቸው የጎሳ ነው። በመሆኑም፤

- የመማሪያና ማስተማሪያ መጽሐፍትና እጋዥ የንባብ ጽሁፎችን ከጎልማሶች እለታዊ ኑሮ፣ ፍላጎትና ከአካባቢው ጋር በማገናዘብ በመርሀ-ትምህርቱ መነሻነት በክልሎች ይዘጋጃሉ።
- የመማሪያና ማስተማሪያ መሣሪያዎችን ቁሳቁሶች በትምህርትነት የሚቀርቡ ይዘቶችንና ተግባራዊ ልምዶችን ያካተቱ ሆነው ጎልማሶች በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ (በመስክ) ሊጠቀሙባቸው በሚችሉ መልኩ ይዘጋጃሉ።
- አዲስ አንባቢያን የንባብና የጽሁፈት ክህሎታቸውን የሚያዳብሩበትን ሁኔታ በመለየት እንደፍላጎታቸው ተጨማሪ የንባብ መጽሐፍትን በማዘጋጀት የማይምኑትን ግርሻ መስላክልና የንባብ ባህልን ማዳበር፤
- የመንደር የንባብ ቤቶችን መፅሐፍት ማሟላት፣ የተጠቃሚውን የንባብ ባህል ማዳበር፣ በባህል ማዕከልነትና በመወያያ ስፍራነት እንዲያገለግሉ በማደራጀት የዲሞክራሲ ባህልን ማጠናከር፤

- በማሕበረሰቡ ውስጥ የኅልማሶች የመማር ሁኔታ እንዲቀጥል አስፈላጊ መሣሪያዎች ቁሳቁሶችን መለየትና ማሟላት፤
- ተስማሚ የንባብ መሣሪያዎችና ቁሳቁሶችን ዝግጅትና አቅርቦትን በማሳደግ የአማራጭ መሠረታዊ ትምህርት ቤቶችን የገበሬ ማሰልጠኛ ማዕከላትና ሌሎች ለህብረተሰቡ አመቺ የሆኑ የመማሪያ ቦታዎችን በትምህርት መስጫ ጣቢያነትና በንባብ ማዕከልነት መጠቀም፤
- ሕብረተሰቡ የመረጃና ግብብነት (የኮሙኒኬሽን) ቴክኖሎጂ በቅርብ የሚያገኝበትን ሁኔታ ለማሳደግ የኅልማሶች ትምህርት በሬዲዮና በICT የሚደገፍበትን ሁኔታ ማመቻቸት፡፡

4.2.4. ለውጤታማ የኅልማሶች ትምህርት የትምህርቱን አሰጣጥ ስልቶችንና ቴክኒኮችን ማሻሻል

- ለተለያዩ የኅልማሶች ትምህርት ነገራዎች ተስማሚ የሆኑ የትምህርት አሰጣጥ ዘዴዎችንና አቀራረቦችን በመለየት እንደአስፈላጊነታቸው ጥቅም ላይ ማዋል፤
- የኅልማሶች የመማር ሂደትን ጥራት ባለውና ውጤታማ በሆነ መንገድ ማመቻቸት ይቻል ዘንድ ለሥራ ሃላፊዎች፣ ለሱፐርቫይዘሮችና ለአመቻቾች ክህሎታቸውን የሚያዳብር ሥልጠናዎችን ማዘጋጀት /መስጠት/፤

- በኅልማሶች ትምህርት አሰጣጥ ዘዴ ላይ የተመሠረተ የሥልጠና ማኑዋሎችን ማዘጋጀት፤
- የትምህርት ደረጃ ምደባና የምስክር ወረቀት አሰጣጥ ሥርዓት ማዕቀፍ አንድ አስፈላጊነቱ ማዘጋጀት፤

4.3. የኅልማሶች ትምህርትን ሽፋን በፍትሃዊነት ማሳደግ፤

- ለችግር ተጋላጭ የሆኑና መሠረተ ልማት ባልተስፋፋቸው አካባቢዎች የሚኖሩ የሕብረተሰብ ክፍሎች በልማት መርሀግብሮች በብቃትና በአቻነት ስሜት እንዲሳተፉ ተግባር-ተኮር መሠረተ ትምህርትን ማስፋፋት፤
- ለገጠር አርሶአደሮችና በከተማ አነስተኛ ገቢ ለሚተዳደሩ የሕብረተሰብ ክፍሎች ተስማሚ የሆኑ የትምህርት ኘሮግራሞችን ማዘጋጀት፤
- ለአርብቶ አደር አካባቢዎች ከተስማሩበት የሥራና የኑሮ ሁኔታ ጋር የተጣጣሙ ኘሮግራሞችን መቀየስ፤
- ለሴቶች በተለይም ለደህ ሴቶች ዕለታዊ ኑሮአቸውን ሊያግዙ የሚችሉና ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ ዘዴዎችን መሠረት ያደረጉ ተግባር-ተኮር መሠረተ ትምህርት ኘሮግራም መዘርጋት፤
- የልዩ ፍላጎት ትምህርት ያላቸው የሕብረተሰብ ክፍሎች ተስማሚ የሆኑ የመማርያ ቦታዎችና የትምህርት አሰጣጥ ዘዴዎችን ማመቻቸትና መተግበር፤

- በተለይ የኑሮ ፀኔታ ለሚኖሩ የአርብቶ አደር ሕብረተሰብና ልዩ ፍላጎት ላላቸው አካል ጉዳተኛ ሴቶች ተስማሚ የሆኑ የትምህርት ንግግራቶችን በማዘጋጀት ልዩ ትኩረት መስጠትና ተግትፎአቸውን ማሳደግ።

4.4. የጎልማሶች ትምህርት በተከታታይ የሚሰጥበት ተቋማዊ ሥርዓት መዘርጋትና አቅም መፍጠር

4.4.1 የጎልማሶች ትምህርት አመራርና አደረጃጀት

የጎልማሶች ትምህርት በተጠቃሚው ፍላጎት ላይ የሚመሰረትና ዘርፈ ብዙ ክንዎኔዎችን የሚጠይቅ ነው ። ጎልማሶች መማር የሚፈልጉት ከዕለት ኑሯቸው ጋር የተገናኘ፣ ትግሮቻቸውን ሊቀርፍ የሚችልና በኑሯቸው ለውጥ የሚያመጣ ሆኖ ሲያገኙት ብቻ ነው። ይሁን እንጂ ባለፉት ዓመታት የተካሄዱት የጎልማሶች ትምህርት ንግግራቶች ወጥነት የጎደላቸውና ያልተቀናጁ በመሆናቸው የሚጠበቀውን ውጤት አላስገኙም። እነዚህ ውስን የልማት ጥረቶች በተጠቃሚው ዘንድ ሥርዓት እንዲያገኙና ዘላቂነት እንዲኖራቸው የተጠናከረና የተቀናጀ አመራር አደረጃጀት ኖሮት ሲካሄድ ነው። ስለዚህ፡-

- ጉዳዩ የሚመለከታቸው ማለትም የግብርናና ገጠር ልማት፣ የጤና ጥበቃ፣ የሴቶች ጉዳይ፣ የወጣቶችና ስፖርት፣ የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴርና ሌሎች አካላትን እንደአስፈላጊነቱ በማስተባበር የተቀናጀ አመራር መስጠት

አስፈላጊ ነው። በመሆኑም የልተማከለ የአስተዳዳሪ ሥርዓቱን መሠረት በማድረግ በየደረጃው የጎልማሶች ትምህርትን በተጠናከረና በተቀናጀ ሁኔታ ማደራጀት፤

- ባልተማከለው የመንግሥት አደረጃጀት መሠረት የጎልማሶች ትምህርትን ለማስፋፋት የፌዴራልና የክልሎችን ሚና መወሰን፤ የተለያዩ የጎልማሶች ትምህርት ነገሮችን ለማጠናከርና አስፈላጊ ድጋፎችን ለመስጠት ተጨባጭ እቅዶች በየደረጃው ይዘጋጃሉ።
- በክልሎችና ወረዳዎች አደረጃጀቱ ከላይ የተጠቀሱትን የልማት መስሪያቤቶችን ያካተተ ሆኖ በክልሎች ተጨባጭ ሁኔታ የጎልማሶች ትምህርትን የሚመራ አካል ይቋቋማል።
- በትምህርት ዘርፉ በፌዴራል፣ በክልልና ወረዳ የጎልማሶች ትምህርትን የሚያስተባብር አካል በየደረጃው ተጠናክሮ ይደራጃል።

4.4.2. ዘላቂና ውጤታማ የግንኙነት መረብ መዘርጋትና አጋርነትን መፍጠር

- በጎልማሶች ትምህርት ዘርፍ የተሰማሩ መንግስታዊና መንግሥታዊ ያለሆኑ ድርጅቶችንና ኤጀንሲዎችን እንዲሁም ወደፊት በዘርፉ ለመሰማራት አቅሙና ፍላጎቱ ያላቸውን መለየትና በየደረጃው አጋርነትን ማጠናከር፤
- በጎልማሶች ትምህርት የተለያዩ ተግባራትን በተመለከተ ማን ምን ሊያከናውን እንደሚችል ለመወሰን የምክክር አውደጥናቶችን ማካሄድ፤

- በኅልማሶች ትምህርት የሚከናወኑ ተግባራትን ለማከፋፈል፣ በጋራ ለማከናወንና በአሠራር ቅደም ተከተል ዝግጅት የጋራ ግንዛቤ ላይ ለመድረስ የውይይት መድረኮችን ማዘጋጀትና እንደአስፈላጊነቱ የመግባቢያ ሰነድ መፈራረም፤
- በተቻለ መጠን አሁን ያለውን የግንኙነት መረብ በመጠቀም በየጊዜው ሀሳቦችንና ተሞክሮዎችን ለመጋራት በጋራ ለማቀድና አሠራሮችን ለመፈተሽ የሚያስችል የውይይት ፎረም ማቋቋም፤
- በኅልማሶች ትምህርት የሚከናወኑ ተግባራትን በጋራ ለማከናወን፣ በአሠራር ቅደም ተከተል ዝግጅት ላይ ለመመካከር፣ የውይይት መድረክ ማዘጋጀት፣ የተለያዩ ተግባራትን በተመለከተ ማን ምን ሊያከናውን እንደሚችልና በመተጋገዝ መሥራት ስለሚቻልበት ሁኔታ በጋራ ስልት መቀየስ፤

4 .4.3. ውጤታማ የክትትልና ግምገማ ሥርዓት መዘርጋት

- የኅልማሶችን ትምህርት ለመከታተልና ለመገምገም የትምህርት ሚኒስቴርንና የሌሎች ባለድርሻ አካላትን አቅም ማጠናከር፤
- የመረጃ ሥርዓት አመራር ማቋቋም፤
- አሳታፊ የሆነ የክትትልና ግምገማ ሥርዓት መዘርጋት፤

- ከባለድርሻ አካላትና አጋሮች ጋር በመሆን የኖሮግራሙን አፈጻጸም በየጊዜው መከታተልና መገምገም፤
- የክትትልና ግምገማ ሪፖርቶች በወቅቱ ለባለድርሻ አካላት መሠራጨታቸውን ማረጋገጥ፤
- የክትትልና ግምገማ ሂደቶች የጎልማሶች ትምህርት መርሆዎችን መሠረት አድርገው መከናወናቸውን ማረጋገጥ